

Hand-out

Samaritaanse vrouw: Persoonlijk getuige

Datum: 7 mei 2023
Bijbelgedeelte: Johannes 4: 25-42
Preek: Ds. Hoolwerf
Hand-out: Wim van den Top

Jezus ontmoet een Samaritaanse vrouw (Johannes 4: 25-42)

Bijbeltekst in NBV21

- 25 De vrouw zei: 'Ik weet wel dat de messias zal komen,' (dat betekent 'gezalfde') 'wanneer hij komt zal hij ons alles vertellen.'
- 26 Jezus zei tegen haar: 'Ik ben het, degene die met u spreekt.'
- 27 Op dat moment kwamen zijn leerlingen terug, en ze verbaasden zich erover dat Hij met een vrouw in gesprek was. Toch vroeg niemand: 'Waar bent U op uit?' of: 'Waarom spreekt U met haar?'
- 28 De vrouw liet haar kruik staan, ging terug naar de stad en zei tegen de mensen daar:
- 29 'Kom mee, er is iemand die alles van mij weet. Zou dat niet de messias zijn?'
- 30 Toen gingen de mensen de stad uit, naar Hem toe.
- 31 Intussen zeiden de leerlingen tegen Jezus: 'Rabbi, U moet iets eten.'
- 32 Maar Hij zei: 'Ik heb voedsel dat jullie niet kennen.'
- 33 'Zou iemand Hem iets te eten gebracht hebben?' zeiden ze tegen elkaar.
- 34 Maar Jezus zei: 'Mijn voedsel is: de wil doen van Hem die Mij gezonden heeft en zijn werk voltooien.'
- 35 Zeggen jullie niet: "Nog vier maanden en dan komt de oogst"? Ik zeg jullie dit: kijk om je heen, dan zie je dat de velden rijp zijn voor de oogst!
- 36 Nu al krijgt de maaier zijn loon en verzamelt hij vruchten voor het eeuwige leven, zodat de zaaier en de maaier tegelijk feest kunnen vieren.
- 37 Hier is het gezegde van toepassing: De een zaait, de ander maait.
- 38 Ik stuur jullie eropuit om een oogst binnen te halen waarvoor je geen moeite hebt hoeven doen; dat hebben anderen gedaan en jullie maken hun werk af.'
- 39 In die stad kwamen veel Samaritanen tot geloof in Hem door het getuigenis van de vrouw: 'Hij weet alles van mij.'
- 40 Ze gingen naar Hem toe en vroegen Hem bij hen te blijven. Toen bleef Hij nog twee dagen.
- 41 Nog veel meer mensen kwamen tot geloof door wat Hij zei;
- 42 ze zeiden tegen de vrouw: 'Wij geloven nu niet meer om wat jij gezegd hebt, maar we hebben Hem zelf gehoord en we weten dat Hij werkelijk de redder van de wereld is.'

Context

Na zijn ontmoeting met Nikodemus (Johannes 3:1-13) ontmoet Jezus een Samaritaanse vrouw. Nikodemus is een belangrijk man, een van de Joodse leiders. De Samaritaanse vrouw is juist iemand die mensen helemaal niet belangrijk vinden, want Samaritanen worden door Joden en stadsgenoten

veracht. Maar terwijl Nikodemus niet begrijpt wie Jezus is en blijft twifelen (bij hem komt het later), reageert de Samaritaanse vrouw enthousiast op Jezus' uitnodiging en gelooft dat Hij de messias is.

Jezus trekt in Judea rond met zijn leerlingen en veel mensen komen tot geloof in Hem. Als Jezus ontdekt dat de farizeeën dat gehoord hebben besluit Hij om terug naar Galilea te gaan. Hij gaat een vroegtijdige confrontatie uit de weg door terug te keren naar het noorden. Hij neemt de kortste weg en reist met zijn discipelen door Samaria. Rond het middaguur komen zij aan bij de bron van Jakob. Daar ontmoet Hij, terwijl zijn discipelen levensmiddelen gaan kopen, een vrouw, een Samaritaanse.

In de tijd van het Nieuwe Testament waren de tegenstellingen tussen de Joden en de Samaritanen groot. De Samaritanen waren nakomelingen van Israëlieten die niet weggevoerd waren in ballingschap en die zich vermengd hadden met andere volken. Net als de Joden kenden de Samaritanen de vijf boeken van Mozes, maar op sommige punten verschilde hun godsdienst van het Jodendom. De Samaritanen geloven dat de berg Gerizim de plaats is waar God vereerd moet worden en niet de tempel in Jeruzalem. Zie ook 2 Koningen 17:24-41.

Jezus en de Samaritaanse vrouw ontmoeten elkaar bij de Jakobsput. Jakob is de voorvader van de Joden én de Samaritanen. De vrouw zegt in vers 12 tegen Jezus: 'U kunt toch niet meer dan Jakob, onze voorvader?' Ze verwijst naar Genesis 29:1-14, waar staat dat Jakob de steen van de put afrolt.

Door alle details in het verhaal komen we veel te weten over deze Samaritaanse vrouw. Het lijkt erop dat ze eenzaam is. De Joden kijken op haar neer omdat ze een Samaritaanse is. Ook haar eigen stadsgenoten moeten blijkbaar niets van haar hebben, anders zou ze niet op het heetst van de dag – rond het middaguur – naar de put buiten de stad gaan om water te halen.

Ook in de liefde is ze niet gelukkig: ze heeft vijf mannen gehad, en degene die ze nu heeft is haar man niet. Op het moment dat de vrouw verwacht niemand tegen te komen, ontmoet ze Jezus. Eigenlijk is het totaal ongepast dat Jezus deze vrouw aanspreekt, zoals de vrouw zelf ook zegt in vers 9: Joden en Samaritanen, en mannen en vrouwen, praten niet met elkaar. Toch ontstaat er een boeiend gesprek.

Net als in het gesprek met Nikodemus spreekt Jezus op een dubbelzinnige manier. De vrouw begrijpt in eerste instantie niet wat Jezus bedoelt en wie Hij werkelijk is. Jezus vraagt de vrouw om water. Vervolgens zegt Hij dat ze Hem niet kent, anders had zij Hém wel om water gevraagd. De vrouw begrijpt er niets van: hoe kan Jezus haar nu water geven zonder dat Hij een emmer heeft? Dan legt Jezus het verschil uit tussen het water uit de put en het water dat Hij geeft (vers 14). 'Wie het water drinkt dat Ik hem geef, zal nooit meer dorst krijgen', zegt Jezus. Het levende water dat Christus geeft stilt de levensdorst, schenkt verzadiging met overvloed en wordt in de mens tot een bron van leven. Jezus verwijst daarmee naar teksten uit Jesaja (Jesaja 55:1-5 en Jesaja 58:11). Dat nieuwe leven ontvangen gelovigen door de heilige Geest (vers 24, en ook Johannes 7:37-39).

Uitleg vers 25-42

Het gesprek, dat verwarrend begint, eindigt duidelijk. De vrouw vertelt dat ze gelooft dat de messias zal komen, die alles over God zal vertellen. Dit geloven de Samaritanen n.a.v. Deuteronomium 18: 18. En dan antwoordt Jezus rechtstreeks: 'Dat ben Ik, die met u spreekt.' En de vrouw gelooft het. Ze laat haar kruik staan. Ze was naar de put gegaan om water te halen, maar haar hart zit nu vol met het levende water van God dat ze dat andere water ineens niet meer zo belangrijk vindt. En zonder kruik kan ze sneller teruglopen naar de stad. Ze heeft de grootste ontdekking gedaan die een mens ooit kan doen en wil dat delen, ook met mensen die op haar neerkijken.

Het nieuws dat zij vertelt komt over. Zij is niet meer de vrouw die ze kenden. Ze is veranderd. Een nieuw soort levenslust straalt van haar af! Ze getuigt wat ze heeft meegemaakt en door haar getuigenis komen velen tot geloof. Er ligt een climax opgesloten in de reacties van de vrouw: een Jood (vers 9), heer (vers 11), een profeet (vers 19), en nu vragenderwijs: de messias (vers 29). Ze weet de stadbewoners te motiveren naar Hem toe te gaan met als gevolg dat er nog veel meer mensen tot geloof komen. Haar getuigenis draagt vrucht in een aanvankelijk tot-geloof-komen, dat verdiept wordt doordat zij nader onderricht verlangen.

Zonder te weten treedt de vrouw op als de eerste evangeliste van alle tijden: ze getuigt van Jezus en daagt de mensen uit om naar Hem toe te gaan. En door haar getuigenis krijgen veel Samaritanen een persoonlijke ontmoeting met Jezus. En Jezus stelt hen niet teleur. Hij neemt tijd voor hen.

Intussen raakt Jezus met zijn discipelen in gesprek (vers 31-38). Voor de leerlingen een wat raadselachtig gesprek. Ze hebben levensmiddelen gekocht en nodigen Jezus uit om te eten. Maar Hij wil niet. Hij heeft het over 'eten dat zij niet kennen'. Nu ook bij de leerlingen een misverstand. Als ze dat niet snappen, geeft Hij uitleg in onze tekst. 'Mijn voedsel is: de wil doen van Hem die Mij gezonden heeft en zijn werk voltooien.' Daarin vindt Hij om zo te zeggen 'bevrediging'. Het gewone eten kan wel even wachten.

Wat dat werk dan is? Je zou het 'zaaien' kunnen noemen. Jezus is hier de Zaaier. Hij brengt het evangelie van het Koninkrijk van God, waarvan Hij Zelf de Koning is. Zo deed Hij dat in het gesprek met Nikodemus. Zo doet Hij dat ook in het gesprek met de Samaritaanse vrouw.

Op de uitkomst van dat gesprek maakt Jezus zijn discipelen attent. Hij doet dat in het beeld van de oogst. Terwijl het nog lang geen oogsttijd is - dat duurt nog vier maanden - zegt Jezus, dat 'de velden rijp zijn voor de oogst'. De komst van de Samaritanen tot Jezus betekent het aanbreken van de oogst. Ze kunnen het zien. Sla je ogen maar eens op... Wat ze dan zien? 'Toen gingen de mensen de stad uit, naar Hem toe'. Als hun kleding licht van kleur is, zien ze in de vallende avond een wit gekleurde menigte aankomen. De donkere akkers lijken wel een golvend korenveld. Rijp om te worden geoogst.

De zaaier en de maaier vieren tegelijk feest (vers 36). De profetie van Amos 9: 13 aangaande de heilstijd gaat nu in vervulling. 'De een zaait, de ander maait' (vers 37). Dat een zaaier vruchten zou plukken van zijn arbeid spreekt niet vanzelf. Er kan in vier maanden veel gebeuren: de boer die gezaaid heeft, kan sterven. De oogst kan mislukken. Vijanden kunnen het koren roven. Een ander profiteert soms van wat mensen met moeite gedaan hebben. In het Koninkrijk van God bouwt de zending voort op het werk van anderen. Dat is de verrassing van het zendingswerk.

Het getuigenis van de vrouw vormt de brug tot de persoonlijke ontmoeting met Jezus zelf. De Samaritanen belijden de Messias van Israël als de Heiland der wereld. God zelf schenkt zijn Zoon aan de wereld tot redding. De belijdenis van de Samaritanen getuigt van de universaliteit van het Evangelie en tevens van het exclusieve: alleen in Jezus is heil.

Jezus Christus, de redder van de wereld, zal de vrucht van ons werk binnenhalen. Hij stuurt daarom ons eropuit om te zaaien. Als we al mogen maaien, is dat iets om heel blij mee te zijn. Maar zo niet? Dan gaan we door met zaaien. We mogen in woord en daad laten zien en horen, dat Jezus Christus de redder van de wereld is (vers 42).

Gespreksvragen

- 1 Waaruit blijkt dat ook Nikodemus zich later wel overgeeft aan Jezus? (Johannes 19: 38ev).
- 2 Jezus neemt de kortste weg naar Galilea. Wat denk je: opzet of niet?
- 3 Hoe onthult Jezus aan de vrouw wie Hij is, en wat zegt Hij over de manier waarop God aanbeden moet worden?
- 4 De vrouw is al haar schroom en schaamte voorbij. Zij getuigt. In hoeverre heb jij last van schroom en schaamte om te getuigen? Hoe kun je dat voorbij komen?
- 4 Kun jij ermee omgaan dat alleen in Jezus het heil is (het exclusieve)?
- 5 Hoe houdt een zendeling het vol als hij/zij geen vrucht ziet van het werk?
- 6 Hoe kunnen wij in woord en daad mensen laten weten dat Jezus Christus de redder van de wereld is?